

νὰ ἐγκαινίσωσιν εἰς τὴν φιλολογίαν πάντας τοὺς ὑπερλέπτους τύπους τῆς διπλωματικῆς τέχνης.

«Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἔκδότας (λέγει ὁ Κοραῆς) συμβουλεύονται ἀντίγραφα· ἀλλὰ πολλὰ ὄλγοι ἀπολαμβάνουν ὅσον ἐξ αὐτῶν ἐλπίζουσι καρπόν. Τῆς ἀποτυχίας ταύτης αἰτίας ἐμπορῖν νὰ καταριθμήσω τὰς ἔξης. Πρώτην, ὅτι ἀπὸ τὰ σωζόμενα ἀντίγραφα ὄλγα εἶναι ἀληθῶς καρποφόρα. Τὰ πολλὰ, γραμμένα ὄλγον ἀρχήτερα τῆς καταστροφῆς, ή, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Γραμμορωματικῆς βιβλιοθήκης, συγτρέχουν μὲ πολλὰς ἀλλας μαρτυρίας γὰς δειξασιν ὅτι οὗτο ἀδύνατον νὰ διαμείνῃ· ή βιβλιοθήκη εἰς ἔθνος, τὸ όποιον κατήντησεν εἰς τόσην ἀπαιδευσίαν. Τοῦ καιροῦ ἔκεινου οἱ πλειότεροι ἀντιγραφεῖς, ήσαν ή παντάπασιν ἀμαθεῖς, ή (τὸ χειρότερον) τῆς τάξεως τῶν σχολαστικῶν, ἥγουν τῶν λογίων ἔκεινων, οἵτινες μανθάνουσι τὰς γλώσσας διὰ τὰς γλώσσας, καὶ ὅχι διὰ τὰ πράγματα. Συνειθισμένοι νὰ γράφωσι τὰ ἴδια τῶν χωρὶς νοῦν, μὲ τὴν αὐτὴν τοῦ νοῦ πτωχείαν ἀντέγραφον καὶ τὰ ἀλλότρια. Δευτέραν, ὅτι καὶ ὄλγοι ἔκδόται ἔχουσι τὴν ἔξιν γ' ἀναγνώσκωσιν ἀντίγραφα καὶ νὰ διακρίνωσιν τοὺς χαρακτῆρας τῶν διαφόρων τοῦ χρόνου περιόδων, ή τὴν ὑπομονὴν νὰ τ' ἀναγινώσκωσι μὲ δληγή τὴν χρειαζομένην εἰς παλαιοὺς καὶ πολλάκις σχεδὸν ἔξαλεψμένους χαρακτῆρας προσοχῇ. Τρίτην αλίαν, λέγω τὴν ἀνάγκην, εἰς τὴν ὄποιαν εὑρίσκεται συχνὰ ὁ ἔκδότης νὰ ἐμπιστεύῃ εἰς ἄλλους τὴν παραβολὴν τοῦ ἀντιγράφου, μὴ δυγάμενος αὐτὸς νὰ μεταποιεῖται εἰς τὰς πόλεις καὶ βιβλιοθήκας, δημοσίου τὰ ἀντίγραφα εὑρίσκονται. 'Ο μισθωτὸς ἀντιγράφου παραβλήτης, καὶ ἀν ἦναι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὄλγων, ἔσοι παρὰ τοῦ μισθίου τὸ κέρδος προκρίνουσι τὴν ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ τοῦ χρέους πλήρωσιν ἀποκτωμένην τιμὴν, δὲν ἐμπορεῖ δημως νὰ δώσῃ εἰς ἀντίγραφον ἀρχαίου συγγραφέως, τὸν ὄποιον ή ὄλγον ἐμελέτησεν ή καὶ πρώτην φορὰν ἐγνώρισε, τόσην προσοχήν. Ωστὴν ἀναγκάζεται νὰ διένη αὐτὸς ὁ ἔκδότης. 'Εὰν οὖτος κινδυνεύῃ πολλάκις γ' ἀναγνώσῃ ἄλλα ἀντ' ἄλλων ή νὰ παραδράμῃ λέξιν ή φράσιν, παραδραμημένην καὶ ἀπὸ τοὺς πρὸ αὐτοῦ, πόσον πλέον ὑποχείμενος εἰς ἀπροσεξίας τοιαύτας πρέπει νὰ ἦναι ὅστις παραβάλλει δι' ἄλλου! 'Απὸ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην γεννᾶται τοῦ ὄποιου λαμβάνουν οἱ ἔκδόται ἀπὸ τὰ ἀντίγραφα ὄλγους καρποῦ, ὡς ἔλεγα, ἄλλη αἰτία ή τετάρτη. 'Αφοῦ η αὐτοὶ ή σι δι' αὐτοὺς παραβάλλοντες, τελειώσωσι τὴν παραβολὴν, ἀφίνουν ὅθεν ἐδαγείσθησαν τὰντίγραφον, καὶ δὲν ἔχουν πλέον ἀφορμὴν νὰ τὸ μεταθεωρήσωσι. Καὶ δημως κἀνεῖς ἀπὸ τοὺς ἔκδότας δὲν ἀγνοεῖ, ὅτι πολλαὶ

πολλάκις λέξεις, φράσεις καὶ συντάξεις λέξεων ἢ φράσεων, τὰς δποίας ἐνόμισε καταρχὰς ἀδιαφόρους, δὲν τὸν φαίνονται πλέον τοιαῦται, ὅταν ἀναγινώσκῃ τὰ δοκίμια τοῦ τυπογράφου. Εἰς τοιαύτην περίστασιν μέγα εὐτύχημα ἥθελε νομίσειν νὰ συμβουλευθῇ καὶ πάλιν ἔκεινο τοῦ ἀντιγράφου τὸ μέρος, περὶ τοῦ δποίου διστάζει· ἀλλ' εὐτύχημα τοιοῦτον δὲν εὐτυχοῦσι πλὴν ὅσοι κρατοῦν τὸ ἀντίγραφον, ἢ καν διατρίβουν εἰς τὴν πόλιν, δπου τὸ ἐπαράβαλλον, ἔωσον λάβῃ τέλος τῆς ἐκδόσεως ἢ τύπωσις». Τούτων ἔνεκκα τῶν λόγων δ Κοραῆς μικρὸν ἐσχόλασε περὶ τὰ ἀντίγραφα· ἀλλὰ πολλάκις διὰ μιᾶς καὶ μόνης βολῆς δξὺς πνευματικὸς δφθαλμὸς κατορθοῖ πλείονα καὶ μείζονα τῆς χειρωνακτικῆς ἐργασίας μυρίων γραφέων, ἀκτὶς δὲ φωτεινῆς διανοίας ἐπιχέει ἐνίστε φέγγος πολλῷ καθαρώτερον ἢ ὅσον οἱ ἀνημμένοι πυρσοὶ ἔκατὸν κωδίκων. Ο Κοραῆς κατεκρίθη ὡς λίαν τολμηρὸς περὶ τὰ εἰκαστικὰ πειράματα· ἀλλ' δμως πλέον ἢ δπαξ ἐκ τῆς ἀτολμίας τοῦ Κοραῆ ὠφελήθησαν αὐτοὶ τοῦ Κοραῆ οἱ ἐπικριταί. Λόγου χάριν, ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γεωγραφικῶν βιβλίῳ ἀναγινώσκεται «ἡράδιον ἢν ἡ τοῦ 3λου διάμετρος ἢ αὐτὴ λογισθείη ἥπερ ἡ ἐν τοῖς μέρεσι». Κατὰ τὸν Κοραῆν «ο ἑλληνισμὸς ἀπαιτεῖ ἐνταῦθα «ἡράδιον»· «ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς κάνεν ἀντίγραφον δὲν εύρισκεται ἡ δρῦη αὗτη γραφή, ἐνδεχόμενον νὰ ἔναι κατάχρησις τοῦ Στράβωνος». Τί δὲ ἔπραξεν δ Κράμερος; ἐν μὲν τῷ κειμένῳ γράφει ἡράδιον, ἐν ὑποσημειώσει δὲ ἡράδιον σοδδί 111 Τιμῶμεν τὰ μάλιστα τὴν πολύτιμον τοῦ Κραμέρου ἔκδοσιν, ἀλλὰ δέον ὡσαύτως νὰ διμολογήσωμεν ὅτι τὰς πλείστας τῶν ὑπὸ τοῦ Κοραῆ γενομένων διορθώσεων ἀπεδέξατο δ γερμανὸς οὔτος κριτικὸς ἡρητῶς ἢ ἀρρήτως, δπερ δηλοῖ ὅτι ἡ κριτικὴ τοῦ Κοραῆ σύνεσις ἀπεδείχθη πολλαχοῦ τελεσφορωτέρα τῆς διπλωματικῆς τῶν διαφόρων ἀντιγράφων παρεξετάσεως. «Ἐγομεν ἐν ὅψει τὴν ἐλάσσονα ἔκδοσιν τοῦ Κραμέρου (1852)· ἐν σελίδῃ 4 γράφει δ γερμανὸς ἔκδότης «τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπεια», ἀλλὰ πρῶτος ο Κοραῆς ἔτρεψε τὸ τέως «ἀνθρώπινα» εἰς τὸ «ἀνθρώπεια»· ἐν σελίδῃ 6, «περὶ τὰς πλημμυρίδας» ἀντὶ τοῦ «τὸ ἐπὶ τὰς πλημμυρίδας», ἀλλ' οὔτω διώρθωσε πρῶτος ο Κοραῆς· ἐν σελίδῃ 7 «ὅταν οὕτω φῆ» ἀντὶ τοῦ παρ' ἀπασι τολοίκου «φησὶν», δπως διώρθωσεν δ Κοραῆς· ἐν τῇ αὐτῇ σελίδῃ «πᾶν ἐπὶ πολὺ» κατὰ τὸν Κοραῆν· ἐν σελίδῃ 8, «ἐπὶ ἐνὸς» κατὰ τὴν γραφὴν τοῦ Κοραῆ ἀντὶ τοῦ «ὑρ' ἐνὸς»· ἐν σελίδῃ 13 γράφει «ἀπὸ τῶν ἡγεμονιῶν» οὐδεμίαν μνείων ποιούμενος τοῦ Κοραῆ, ὅστις πρῶτος τὸ «παρ' ἀπασιν ἡ γεμονικῶν» ἔτρεψεν εἰς τὸ ἡγεμονιῶν, ἀπαίτοῦτος τοῦτο τοῦ

λόγου· ἐν σελίδῃ 16, ὁ Κράμερος ἐπανορθοῖ τεμάχιόν τι ἐκτετοπισμένον τῆς οἰκείας χώρας, παρατηρῶν ἐν ὑποσημειώσει «*venerba oītawas*—προσῆκε *videtur in fine § superioris post oīkeiōs collocanda esse*»· ἀλλ' ἡδη ὁ Κοραῆς συγεῖδε καὶ ἐθερόπευσε τὸν ἐκτοπισμὸν τοῦτον· ἐν σελ. 21 «τῷ γε εἶδει, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ποιητικῇ ἡ τραγικὴ καὶ ἡ δικαιοική» ὁ μὲν Κράμερος ὑποσημειούστως «εἶδει, ὡς] *līlās codd.*» πρὸ δὲ τοῦ γερμανοῦ ἐκδότου ἔγραφεν ὁ Κοραῆς «τῷ γε εἶδει, ἡμετέρα διόρθωσις»· ἐν τῇ αὐτῇ σελίδῃ «τοῦτο δ' ἦν ἡ φύση λόγος μεμελισμένος» καὶ ἐν ὑποσημειώσει «*vid. lgd. toūto δ' ἦν φύση λόγος*»· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ *videtur legendum* ὠφειλε νὰ σημειώσῃ ὁ Κράμερος ὅτι ἡ διόρθωσις ἐγένετο *ὑπὸ* τοῦ Κοραῆ· ἐν σελ. 22 «τοὺς μύθους ἀπεδέξαντο»· ὁ Κράμερος οὐδεμίαν ποιεῖται ἐνταῦθι σημείωσιν· ἀλλὰ τὸ ἀφρήτως ἔγκριθὲν, *ὑπ'* αὐτοῦ «ἀπεδέξατο» εἶναι διόρθωσις τοῦ Κοραῆ, ἀντὶ τοῦ «ἀνελέξαντο»· σελ. 30 «καὶ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ βεβαιοῦται»· κατὰ τὸν Κράμερον «ἴσως ἀναγνωστέον ὑπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ»· ἀλλὰ τοῦτο τὸ «ἴσως ἀναγνωστέον» ἀγκφέρεται εἰς τὸν Κοραῆν, διτις προέτεινε τὴν γραφὴν καὶ ὑπὸ τῶν τόπων· ἐν σελ. 31 «ῥᾶσιν ἦν αἰσθέσθαι τὴν ἐπιβολὴν» ἐνταῦθα ὁ Κράμερος δμολογεῖ ὅτι τὸ χωρίον διωρθώθη ὑπὸ τοῦ Κοραῆ τρέψαντος τὸ «θέσθαι τὴν ἐπιβολὴν» εἰς τὸ «αἰσθέσθαι τὴν ὑπερβολὴν»· σ. 37 «ὑπὸ πολλῶν ἀτοπιῶν» *pro* ἀτοπιῶν *vid. lgd. ἀποριῶν*· ἀλλὰ καὶ ὁ Κοραῆς «ἀτοπιῶν] ἴσως γραπτέον ἀποριῶν»!!· σ. 69 «Δοῦρις δὲ τὰς 'Ράγας»· ὁ Κοραῆς ἔτρεψε πρῶτος τὸ δέκτονον 'Ραγάς εἰς τὸ παροξύτονον 'Ράγας· Ἀλλὰ περιττὸν νὰ ἐπισυγάψωμεν καὶ ἄλλας παραθέσεις πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ Κοραῆς, καὶ ἐν ἐλλείψει ἀντιγράφων, ἔπραξεν ὑπὲρ τοῦ κειμένου τοῦ Στράβωνος πλείονα οὐ μόνον τῶν πρότερον ἀλλὰ καὶ πολλῶν ὕστερον ἐκδοτῶν. Οὐδεὶς τῶν φιλολόγων ἀγνοεῖ ὅτι τῶν δὲλλανδῶν κριτικῶν ὁ πρύτανις, Κόβητος, ἐν τοῖς *Miscellanea Critica*, διώρθωσε περὶ τὰ τριακόσια χωρία τοῦ Στράβωνος· ἀλλ' ὡς ὑπέμνησεν ὁ Κ. Γ. Βερναρδάκης (*Symbologiae Criticae in Strabonem*, Lips. 1877) οὐκ δὲλγατι τῶν διορθώσεων τούτων ἐγένοντο ἡδη πρότερον ὑπὸ τοῦ Κοραῆ, εἰς οὐδεμίαν δὲ ὑπόκειται ἀμφιβολίαν ὅτι ὁ Κόβητος ἀπροβούλεύτως καὶ ἀπροαιρέτως ἡμιγημόνησε τοῦ ἐλλήνος κριτικοῦ· Ἐν τῇ πλουσίᾳ παλαιμψήστων βιβλιοθήκῃ τῆς Grottaferrata, ἀνεκάλυψε πρὸ πέντε ἐνιαυτῶν ὁ Ιταλὸς Cuzza κώδικα τῆς Ηαλαιᾶς Γραφῆς περιλαμβάνοντα καὶ λείψανα τοῦ Στράβωνος, ἀτινα ἔχουσι μεγάλην ἀξίαν, διότι εὑρηνται ἐν τούτοις γραφαὶ ὄρθοτεραι τῶν

παρὰ τοῖς ἄλλοις κώδιξιν. Ὁ γερμανὸς καθηγητὴς Χάνσεν, ἐπικρίνων, ἐν τῇ *Philologische Rundschau* (1885) τὴν πραγματείαν τοῦ Cozza περὶ τῶν προμνημονευθέντων λειψάνων, λέγει πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι διαπι-
στοῦνται ἐντεῦθεν πολλαὶ ἐκ τῶν τοῦ Κοραῆ διορθώσεων καὶ εἰκασιῶν.
“Ωστε ἡ μαντικὴ τοῦ Χίου φιλολόγου δεινότης διετρανώθη καὶ ἐν τῇ
διορθώσει τοῦ Στράβωνος, δπως ἐν τῷ περὶ «Ἄέρων, Γύδατων, Τόπων»
τοῦ Ἰπποχράτους, ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Ἰσοχράτους καὶ ἄλλοθι. Ἀλλὰ
μεθ' δπόσης αἰδήμονος μετριότητος, μεθ' ὀπόσης δὲ εὐλαβοῦς ὑποστολῆς
κηρύττει «ὅτι καὶ μετὰ τοὺς πολλοὺς αὗτοῦ κόπους, μένουσιν ἀκόμη εἰς
τὸν Στράβωνα πολλὰ νὰ διορθωθῶσιν ἀπὸ σοφωτέρους ἢ εὐτυχεστέρους
κριτικούς!»

‘Ως ἀνάπται λαν τῶν παντοίων πόνων καὶ ὄχλησεων, ἃς παρεῖχεν
ἡ περὶ τὴν ‘Ἐλληνικὴν Βιβλιοθήκην σπουδὴν, ἐξέδωκε ὁ Κοραῆς ἐν τῷ
μεταξὺ χρόνῳ καὶ ἄλλους συγγραφεῖς, ἐν παρέργου μέρει ποιούμενος
τὰς περὶ αὐτῶν μελέτας. Ἀλλ’ ἔνια τῶν λεγομένων τούτων Παρέργων
εἶναι κτήματα ἐς ἀεὶ, ἔξει. ἔγχουσι δὲ ἀνάρμοστον τὴν ἐκ μετριοφροσύ-
νην δοθεῖσαν αὐτοῖς δνομασίαν. Πάρεργον λέγεται τὸ παρὰ τὸ ἔργον
καὶ οἷον ἐν παρόδῳ γινόμενον· ἀλλὰ θὲ ἵδωμεν ὅτι ἔνια τῶν Πα-
ρέργων εἶναι οὐχὶ ἀσημακτικά μνημεῖα φιλολογικῆς ἐπιστήμης, δύο δὲ τού-
των δύνανται νὰ ἀντιμετρηθῶσι καὶ πρὸς τὰ κυρίως ἔργα τῆς Ἐλληνικῆς
Βιβλιοθήκης, ἦς εἶναι ἀληθεῖς μαργαρῖται. Ὁ πρῶτος τῷ 1809 ἐκδο-
θεὶς τῶν Παρέργων τόμος (δαπάνη τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμαδῶν) πε-
ριλαμβάνει τοῦ Πολυαίνου τὰ Στρατηγήματα. «Ο Πολύαινος ἦτο τὴν
πατρίδα Μακεδῶν, τὸ ἐπάγγελμα δικανικὸς ἥγτωρ καὶ σύγχρονος Μάρ-
κου Ἀντωνίου τοῦ Αὐτοχράτορος, ὃστις βασιλεύσας κατὰ τὸ 161 ἀπὸ
Χριστοῦ, κοινωνὸν τῆς αὐτοχρατορικῆς ἀρχῆς, ἐδέχθη τὸν Λούκιον Οὐ-
ῆρον. Τῶν Στρατηγημάτων τούτων τὰ βιβλία ἐκολοβώθησαν εἰς μέρη
τινὰ, καὶ μάλιστα εἰς τὸ πέμπτον καὶ ἕκτον βιβλίον. Ὁ πρῶτος ἐκδό-
της (Κασωβῶν) δὲν κατώρθωσε νὰ καθαρίσῃ τὸ κείμενον· ὁ δεύτερος
(Μασουΐκιος) καίτοι βοηθούμενος ἀπὸ ἀντίγραφα, δὲν ἔκαμε τίποτε». Ὁ
Κοραῆς τῇ βοηθείᾳ τῶν διαφόρων γραφῶν καὶ τῆς λατινικῆς μεταφρά-
σεως, μετέβαλε πάμπολλα τοῦ κειμένου μέρη, ἐποιήσατο δὲ καὶ οὐκ
δλίγας ἐξ εἰκασίας διορθώσεις. «Καὶ μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐντρέπομαι νὰ
όμολογήσω, ὅτι πολλὰ μέρη τοῦ κειμένου προσμένουσιν ἀκόμη νέου ἐκ-
δότου καὶ διορθωτοῦ ἐπιμέλειαν· εἰς ἐμὲ ὁ Πολύαινος ἔγινεν ἀληθινὸν
πάρεργον· δθεν οὐδὲ σημειώσεις ἔκαμα εἰς αὐτὸν, ἀλλ' ἡρχέσθην εἰς τὴν

παραβολὴν τοῦ κειμένου τῆς ἐκδόσεώς μου μὲ τὸ κείμενον τοῦ προτέρου
ἐκδότου. Ἡ ἐκδοσίς μου εἶγι πάρεργος καὶ ἀληθῶς αὐτοσχέδιος· καὶ ὡς
τοιαύτην νὰ τὴν κρίνωσιν ἐπιθυμῶ, ὅσοι εἶναι καλοὶ νὰ κρίνωσι ταῦτα». Ιδιαιτέρως δὲ ἔγραφε τῇ 16 νοεμβρίου 1808 πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον
Βασιλείου. «Ο Πολύαινος, φίλε, ἵτο ἀληθινὴ κόπρος τοῦ Αὐγείου· τό-
σον ἵτο ἐφθαριμένον τὸ κείμενόν του! Ἐπειθύμουν νὰ εἴχες τὴν πρὸ τῆς
ἔμης ἐκδοσιν διὰ νὰ κρίνῃς ἐάν, καὶ μέχρι πόσου τὸν ἐκαθάρισα. Δὲν
φαντάζομαι δύμας ὅτι καὶ ἄλλος δὲν δύναται νὰ κάμῃ τὸν τοιοῦτον κα-
θαρισμόν». Φαίγνεται ὅτι διὸ Πολύαινος συνέταξε τὰ «Στρατηγήματα» ἐκ
παντοίων συλλέξας αὐτὰ πηγῶν, καθ' ὃν χρόνον ὁ Οὐρρος ἐξεστράτευσε
κατὰ τῶν Παρθυαίων, συνέταξε δὲ ταῦτα ὡς ἐφόδια τῆς στρατηγικῆς
ἐπιστήμης. Περὶ τῶν πηγῶν καὶ τῆς πίστεως τοῦ Πολυαίνου διέλαβον
ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις δὲ Κνὸτ (1883) ὁ Σίρμερ (1884) καὶ ἐπὶ
πᾶσιν δὲ Μέλβερ (1885) μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ κριτικῆς δεινό-
τητος. Περὶ τοῦ φραστικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Πολυαίνου διαφωνοῦσιν οἱ
κριτικοί. Ο Κασωβῶν ὄνομάζει αὐτὸν κομψὸν καὶ γλαφυρὸν συγγραφέα·
ὁ δὲ Κορχῆς ψέγει ἐν πολλοῖς καὶ τὸ πραγματικὸν καὶ τὸ λεκτικὸν
τοῦ ἐκ Μακεδονίας ἐρανιστοῦ. «Ο Πολύαινος δεικνύει ἀσιλόσοφον ἀκρισίαν
εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Στρατηγημάτων, διότι ἐν αὐτοῖς καταλέγει καὶ
ἀποφθέγματα οὐδεμίᾳν ἔχοντα οἰκειότητα μὲ τὰληθινὰ στρατηγήματα·
μὲ δλην δύμας ταύτην τὴν ἀκρισίαν τὸ πραγματικὸν μέρος τῶν Στρατηγη-
μάτων προέκειται ἡδονὴν διὰ τῶν ἴστορουμένων τὴν ποικιλίαν». Ἐχει δὲ
καὶ τὸ λεκτικὸν αὐτῶν οὐκ δλίγχ ἐλαττώματα, διότι δὲ συγγραφεὺς με-
ταχειρίζεται μέχρις ἀηδίας τὰ ἀσύνδετα ρήματα, παρεγείρει τὰ συνδε-
σμικὰ μόρια διπού δὲν εἶναι χρεῖα συμπλοκῆς, συγχέει τὰς ρηματικὰς
διαθέσεις, ἐκτρέπεται δὲ καὶ εἰς ἀκυρωλογίας. Καὶ δὲ γερμανὸς Μαλίνας,
ὅ τὴν ἀρίστην καὶ ἐκτενεστάτην συντάξας διατριβὴν de dictione Poly-
aenca (1854) ἀποφαίνεται ὅτι διὸ Πολύαινος οὐδαμῶς εἶναι δῖος τῶν
ἀπονεμηθέντων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Κασωβῶνος ἐπαίνων. Τὰ «Στρατηγήματα»
ἥσαν οὖδὲν ἥττον ἐκ τῶν βιβλίών, ὅσα οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου
ἀνεγίνωσκον μετὰ πλείστου διαφέροντος. Μετὰ τὴν δλωσιν τῆς Κων-
σταντινουπόλεως, δὲ τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας ζηλωτὴς Μιχαὴλ Ἀπο-
στόλης ἐκόμισεν εἰς Ἰταλίαν δύο κώδικας, ἀρχέτυπον καὶ ἀπόγραφον·
καὶ τοῦτο μὲν ἐδωρήσατο πρὸς τὸν προστάτην αὐτοῦ Βησσαρίωνα, ὅστις
ἔπειτα κατέλιπε τὸ ἀντίγραφον εἰς τὴν ἐν Ἐνετίᾳ βιβλιοθήκην· τὸ δὲ
ἀρχέτυπον ἀπόκειται γῦν ἐν τῇ Λαυρεντιακῇ Βιβλιοθήκῃ. Πρῶτος δὲ 'Ρόζε

(*Anecdota Graeca et Graecolatina Berol. 1864—1870*) διπέδειξεν ότι δὲν Φλωρευτία κώδιξ είναι τὸ πρωτότυπον ἐξ οὗ ἔλκουσι τὴν γένεσιν πάντα τὰ ἄλλα ἀντίγραφα. Μετὰ τὸν Κοραῆν, ἡ ἀρίστη τοῦ Πολυμαίνου κριτικὴ ἔκδοσις είναι ἡ ὑπὸ τοῦ δοκίμου βαυαροῦ φιλολόγου Βέλφλιν, τῷ 1850 γενομένη. ‘Ο Βέλφλιν ἡρεύνησεν ίδιας τὸ ἐν Μονάχῳ ἀποκείμενον ἀξιολογώτατον τῶν Στρατηγημάτων ἀντίγραφον, πρὸς δὲ τούτῳ καὶ ἄλλους κώδικας, καὶ μάλιστα τὸν ἐν Ἐνετίᾳ ἀποκείμενον, ὃν Μιχαήλ ὁ Ἀποστόλης «μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς αὐτοῦ πατρίδος πενίᾳ συζῶν ἐν Κρήτῃ ἐξέγραψεν». ‘Ο γερμανὸς ἔκδότης ἐγκωμιάζει θερμῶς τὸν Κοραῆν ὡς διορθώσαντα περὶ τὰ ἔξχαόσια χωρία, πειραθέντα δὲ ἄλλα σχεδὸν διακόσια χωρίαν τεθραπεύση δι’ εἰκασιῶν, πολλῶν μὲν ἀστόχων ἄλλα καὶ σὺν διλίγων ἐνστόχων, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς ὕστερον ἀντιβολῆς τῶν ἀντιγράφων (*sexcenta fere loca Polyaeni correxit, propemodum ducenta conjecturis temptavit, plura temere, sed multa quoque prospera fortuna, quippe nunc accedit codicum nostrorum auctoritas*). “Εὔερος κριτικὸς γερμανὸς, ὁ Χερτλάϊν, ὁ ἔκδοντος πρὸς τοὺς ἄλλοις τὴν Κ. ςου Παιδείαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Ἰουλιανοῦ τὰ σωζόμενα, ἐν ταῖς «Συβιολαῖς εἰς τὴν κριτικὴν τοῦ Πολυμαίνου» (1854) λέγει περὶ τῆς ἔκδοσεως τοῦ Κοραῆ. «Ἄνευ ἀντιγράφου, ἐρειδόμενος δὲ εἰς μόνην τὴν κριτικὴν αὐτοῦ ὀξυδέρκειαν, ἐγένετο ὁ Κοραῆς πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιος εἰς τὸ κείμενον τοῦ Πολυμαίνου». Παρατηρεῖ ὅμως ὅτι ὁ Κοραῆς, οὐδαμῶς εὐχαιρήσας νὰ ἔξετάσῃ τὰς διορθώσεις τῶν πρόσθεν φιλολόγων καὶ μάλιστα τῶν ‘Ολλανδῶν, εἰσηγεῖται ἐνίστε λεληθότως ὡς ίδιας, εἰκασίας ὑπὸ ἄλλων πρότερον γενομένας, καταλείπει δὲ ἀδιόρθωτα χωρία, ὑπὸ ἄλλων ἥδη διορθωθέντα. Οὕτω λ. χ. τὸ ἐν τῇ ἑβδόμῃ παραγράφῳ τοῦ δευτέρου βιβλίου «ἥ καὶ τῶν τριηρῶν ἀπασῶν τὰ πληρώματα» καταλείπει ὁ Κοραῆς ἀναλλοίωτον, ἀγνοῶν ὅτι πρὸ αὐτοῦ ὁ Κοεν τὸ ἀδιανόητον «ἥ καὶ» ἔτρεψεν εἰς τὸ «ἥσκει». τὸ ἐν τῇ 34 παραγράφῳ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἀπαγτῶν «ἀτελῆ» ὅπερ ὁ Κοραῆς ἥπόρει τίνι τρόπῳ νὰ διορθώσῃ, ἥτο ἥδη πρὸ πολλοῦ διορθωμένον ὑπὸ ἑτέρου κριτικοῦ, γράψαντος «τὰ τέλη» ἀντὶ τοῦ «ἀτελῆ». Αἱ παραδρομαὶ αὗται οὐδεμίαν φέρουσιν ἀδοξίαν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κοραῆ, οὐ τὰς διορθώσεις καὶ εἰκασίας, ἐπιδοκιμάζει ἐν γένει ὁ Χερτλάϊν· μετὰ θαυμασμοῦ δὲ ἀναφέρει ὅσας ὁ Ἑλλήν γένοτης τῇ βοηθείᾳ τοῦ Τίτου Λιβίου ἐπήνεγκεν ἀληθῶς ἔξαιρέτους διορθώσεις («τρημάτων» ἀντὶ τοῦ «πρισμάτων», «φυσῶντες» ἀντὶ τοῦ «φῶς ἐνέντες» κλ.) ἐπιλέγων ὅτι ἔνιας τῶν εἰκασιῶν ἔχεινου ἐπιστώθησαν ἐκ

τῶν λειψάνων τοῦ Πολυβίου. Ἡ προγνωστικὴ τοῦ Κοραῆ δύναμις διετρανώθη καὶ ἐνταῦθα· διότι ἐκ τῶν ἀντιγράφων ἀπεδείχθη ἔπειτα ὅτι ἄριστα ἔτρεψε τὸ ἐν τῷ πέμπτῳ βιβλίῳ φερόμενον «κεκοισμένην» εἰς τὸ «κεκοισμένην», τὸ ἐν τῷ διηδότῳ «ἀνείη» εἰς τὸ «ἀνείναι» καὶ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ «στρώματα» εἰς τὸ «σταυρώματα». Ἐπικρίνων τὴν ὑπὸ Βέλφλιν ἔκδοσιν ὁ Χερτλάιν ἀπολογεῖται περὶ πολλῶν τοῦ Κοραῆ διορθώσεων, λέγων πολλαχοῦ «ὅτι Κοραῆς καλῶς διώρθωσε τὸ χωρίον», «προτιμῶ τοῦ Κοραῆ τὴν διόρθωσιν», «ὅτι Κοραῆς ἔχει πληρέστατα δίκαιον», «ὑπολαμβάνω ἀναγκαῖαν τοῦ Κοραῆ τὴν διόρθωσιν», «ὅτι Κ. Βέλφλιν ὥφειλε νὰ ἐγκρίνῃ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κοραῆ», «διόρθωτα διώρθωσεν ὁ Κοραῆς γράψας τὰς πύλας ἀποικοδομήσας ἀντὶ τοῦ τὰς πύλας ἀνοικοδομήσας». Πρὸ δύο ἐνιαυτῶν (1887) ὁ τοῦ Βέλφλιν μαθητὴς Μέλβερ ἐξέδωκε τὸ δεύτερον, κριτικῶς ἐπεξειργασμένα τοῦ Πολυαίνου τὰ «Στρατηγήματα» μετὰ διαφόρων προσθηκῶν καὶ ἰδίως τῶν τέως ἀγεκδότων στρατηγημάτων τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος, κατὰ τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ βιβλιοθήκης, ἐξ οὗ ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ βιβλίου εἶναι «Στρατηγήματα» καὶ οὐχὶ «Στρατηγικά». Διὰ τοῦ λαυρεντιακοῦ κώδικος τὰ τοῦ Πολυαίνου βεβαίως διωρθώθησαν ἐν πολλοῖς· ἀλλὰ τὸν θεμέλιον λίθον τῆς κριτικῆς τοῦ κειμένου καθάρσεως ὑπέθετο ὁ Κοραῆς, καὶ τοῦτο καθιμολογοῦσιν οἱ καθ' ἡμᾶς γερμανοὶ ἐκδόται, διότι οὐδεμία γράφεται διατριβὴ περὶ Πολυαίνου, ἐν ᾧ νὰ μὴ ἀναφέρηται τοῦ Κοραῆ τὸ ὄνομα· ὁ ἐσχάτως (1889) κριτικὸς συντάξας παρατηρήσεις εἰς τὰ Στρατηγήματα K. Reuss ποιεῖται τρίς ἢ τετράκις λόγον περὶ τοῦ Κοραῆ. Καὶ ἐνταῦθα εἶναι δίκαιον νὰ μηγμονευθῇ ἔτερος ἔλλην φιλόλογος, δὲ ἐκ Θεσσαλίας ἀοιδιμος Πατάκης, οὗ αἱ διορθώσεις εἰς τὸν Πολύαινον εἶναι οὐχὶ εὐκαταφρόνητος ἔρανος πρὸς ἀποκατάστασιν καὶ διαφώτισιν πολλῶν τέως ἐφθαρμένων χωρίων.

Ο δεύτερος τῶν Παρέργων τόμος, ἀναλύμασι καὶ οὕτος τῶν Ζωσιμαδῶν ἐκδοθεὶς τῷ 1810, περιέχει τοὺς Αἰσωπείους Μύθους μ.ετ' εἰσαγωγῆς «περὶ Αἰσώπου καὶ τῆς παρούσης τῶν ἀναφερομένων εἰς αὐτὸν μύθων ἐκδόσεως» ἐκ σελίδων ៥β'. Ο Κοραῆς ἀποδέχεται τοῦ Αἰσώπου τὴν ὑπαρξίαν. «Οτι ὁ Αἴσωπος ἦτο μυθοποιὸς πολλαὶ παλαιῶν μαρτυρίαι δὲν ἀφίνουσι κάμμιαν ἀμφιβολίαν περὶ τούτου. ζητεῖται ὅμως περὶ αὐτοῦ, πρῶτον ἐὰν ἔγραψε τοὺς μύθους του, ἢ ἐν ἡρκέσθη νὰ τοὺς διηγῆται, δσάκις ἡ χρεία τὸ ἐκάλει· δεύτερον (ἀν' τοὺς ἔγραψεν) ἐὰν οἱ σήμερον εἰς δλους γνωστοὶ μῦθοι ἦναι ἀληθῶς ἐκεῖνοι οἱ γραμμένοι

ἀπὸ τὸν Αἴσωπον· καὶ τρίτον, ἐὰν ἦσαν ἄλλοι μυθοποιοί η̄ μυθογράφοι πρὸ τοῦ Αἰσώπου». Ὁ Κοραῆς νομίζει πιθανὸν ὅτι ὁ Αἴσωπος οὐδὲν ἔγραψεν. «Ἄλλὰ καὶ ἀποδεδειγμένον ἂν ᾖτο ὅτι ἔγραψε μύθους ὁ Αἴσωπος, εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι οἱ σήμερον εἰς ἡμᾶς γνωστοὶ μῦθοι δὲν εἶναι πλέον οἱ γραμμένοι ἀπ' ἐκεῖνον». Πότε δὲ ἤκμασεν ὁ τῶν μύθων περίπυστος ποιητὴς; «Ο Αἴσωπος ἔζησεν εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τοῦ χρόνου, εἰς τὴν ὥποιαν ἤκμασαν ὁ Αλκαῖος, ἡ Σαπφώ, ὁ Σόλων, ὁ Μίμνερμος, ὁ Στησίχορος, ὁ Θέογνις καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ποιηταί· ἀπ' αὐτῶν τὸν γαρακτήρα τοῦ λόγου ἐμποροῦμεν χωρὶς κίνδυνον ἀπάτης γὰρ κρίνωμεν, ὅτι ὁ γαρακτήρας μύθων τοῦ Αἰσώπου, εἴτε πεζὸς εἴτε ποιητικὸς, ἐξ ἀνάγκης ἐπρεπε νὰ ἔχῃ κάποιαν οἰκειότητα πρὸς ἐκείνους καὶ συγγένειαν καὶ γὰρ διαφέρῃ ἀπὸ τὸ βάρβαρον ὕφος τῶν σημερινῶν μύθων, ὃσου τῆς υπερτὸς η̄ ἡμέραν». Μετὰ ταῦτα ὁ Κοραῆς, παρατηρῶν ὅτι μυθογράφος η̄ μυθοποιὸς πρὸ τοῦ Αἰσώπου οὐδεὶς εἶναι γνωτὸς παρ' "Ελλησι, σκιαγραφεῖ τὴν ιστορίαν τῆς μυθογραφίας. «Ο ἀρχαιότατος καὶ πρῶτος τῶν γνωστῶν μύθων εὑρίσκεται εἰς τῶν Ἑβραίων τὸ γένος, εἰς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὸ βιβλίον, τὸ ἐπιγραφόμενον «Κριταί». Ποιητὴς η̄ τούλαχιστον ιστορητὴς τοῦ μύθου εἶναι ὁ κοινῶς πιστευόμενος συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τῶν «Κριτῶν» Σαμουὴλ ὁ Προφήτης, ὃστις ἤκμασε 500 ἔτη πρὸ τοῦ Αἰσώπου». Ενταῦθα ἀντιπαρατηρητέον, ὅτι ἀν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ εὑρηνται δύο η̄ τρεῖς μῦθοι (καὶ οὐχὶ εἴς καὶ μόνος, ὡς λέγει ὁ Κοραῆς) οὐδαμῶς ἀκολουθεῖ ὅτι εἶναι οὗτοι ἀρχαιότεροι τῶν ἑλληνικῶν. Ο ραββίνος Λανδσβέργερ ἀνέρριψε τῷ 1859 τὴν ὑπόθεσιν ὅτι πρῶτοι οἱ Ιουδαῖοι ἐπενόησαν τὸν μῦθον καὶ ὅτι ὁ παρ' "Ελλησιν Αἴσωπος εἶναι, (ἃς ισχυρίσατο πρὸ αἰώνων ὁ Μεζιριάκ ἐν τῇ vita Aesopi) δ ἐπὶ Δαβὶδ ἀκμάσας Ιουδαῖος ποιητὴς Ἀσσάφ. Σημειωτέον ὅμως ὅτι τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ἐν οἷς ἀναφέρονται οἱ προμνημονευθέντες μῦθοι, συνετάχθησαν κατὰ τὴν πέμπτην πρὸ Χριστοῦ ἐκατονταετηρίδα, ἐπομένως εἶναι πολλῷ διψιγενέστερα τῶν ποιημάτων τοῦ Ἡσιόδου καὶ τοῦ Ἀρχιλόχου. «Δεύτερος μῦθος η̄ πρῶτος ἑλληνικὸς, εἶναι (κατὰ τὸν Κοραῆν) δ περὶ τοῦ Ἱέρακος καὶ τῆς Ἀηδόνος, γραμμένος ἀπὸ τὸν Ἡσιόδον, τριακόσια σχεδὸν ἔτη ἀρχαιότερον τοῦ Αἰσώπου. Μετὰ τὸν Ἡσιόδον ἔτη 200 ἔγραψεν ἐμπαρέργως τινὰς μύθους στιχηροὺς ὁ περιβόητος Ἀρχιλόχος ὁ Πάριος, ἐκ τῶν διποίων δὲν ἔμειναν πλὴν μικρὰ δύο ἀποσπάσματα. Μετὰ τὸν Ἀρχιλόχον, σύγχρονος τοῦ Αἰσώπου, Στησίχορος ὁ ποιητὴς, διηγήθη εἰς τοὺς Ἰμεραίους τὸν μῦθον τοῦ "Ιππου καὶ τῆς Ἐλάφου, διὰ νὰ τοὺς

έμποδίση νὰ μὴ πέσωσιν εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Φαλάριδος. Ἀλλαξίος ὁ λυ-
ρικὸς ποιητὴς, καὶ αὐτὸς σχεδὸν σύγχρονος τοῦ Αἰσώπου, μετεχειρίσθη
ἡ ἀνέφερε μόνοι παροδικῶς τὸν μῆθον τοῦ "Οφεως καὶ τοῦ Καρκίνου,
οὗ σώζεται δίστιχῳ ἀποσπασμάτιον. Μέχρι τοῦτο δὲν εὑρήκαμεν πλὴν
μύθους γραμμένους ἐμμέτρως, ἐξαιρουμένου τοῦ μύθου τοῦ Στησι-
χόρου· καὶ τοιοῦτοι ἔπειτε νὰ θυμι: καὶ τοῦ Αἰσώπου,
ἔχει ἡτο ἀληθεῖς, τοῦ ἔγραψε μύθους ὁ Αἰσώπος. Πρῶτον εἰς τὸν πεζὸν
λόγον γραμμένον ωντον εὑρίσκωμεν εἰς τὸν Ἡρόδοτον, τὸν περὶ Αὐλητοῦ,
πιθανῶς ἀπὸ τῶν Αἴσωπου μιμημένον. Ὁλίγους γρόνους μετὰ τὸν Ἡρό-
δοτον ἡκματαν δικαιομικὸς Ἀριστοφάνης, ὁ Σωκράτης οἱ δύο του μαθη-
ταὶ, Ξενοφῶν καὶ Πλάτων καὶ τοῦ Πλάτωνος ὁ μαθητὴς Ἀριστοτέλης,
Οὗτοι πρῶτοι ἀναφέρουσι μύθους εἰς ὄνομα τοῦ Αἰσώπου· ὁ Σωκράτης,
εύρισκόμενος εἰς τὴν φυλακὴν, ἡσχολήθη νὰ βάλῃ εἰς μέτρα τινὰς μύ-
θους τοῦ Αἰσώπου, ὡς διηγεῖται ὁ Πλάτων. Ὁ Κοραῆς, εἰπὼν ὅλιγῳ
πρότερον, ὅτι «ὁ Αἰσώπος, ὃν ἔγραψε μύθους, πρέπει νὰ τοὺς ἔγραψεν
ἐμμέτρως» εἶτα δὲ προσθεῖται «ὅτι ὁ Σωκράτης, εύρισκόμενος εἰς τὴν
φυλακὴν, ἡσχολήθη νὰ βάλῃ εἰς μέτρα τινὰς μύθους τοῦ Αἰσώπου»
περιέπεσε βεβαίως εἰς ἀντίφασιν. "Ἄν οἱ μῆθοι θεαν ἔμμετροι, τίς τῇ
χρείᾳ νὰ ἐντείνῃ ὁ Σωκράτης τοὺς Αἰσώπους λόγους; "Αλλως δὲ, τίνοι
μυθολογούμενος Αἴσωπος ἐποίει μύθους ἐμμέτρους, οἱ ἔμμετροι οὗτοι
μῆθοι οὐδὲ σώζονται καὶ εὔκολωτερον τῶν δμητρικῶν ἐπῶν διὰ τῆς μητρί-
μης καὶ πιστότερον τῶν τε ἐπῶν καὶ τῶν περισωθέντων ἀρρέθρων καὶ
ἀμέτρων μύθων. «Πρῶτον μυθογράφοις ἥγουν κατ' ἐπάγγελμα συναθροί-
στην μύθων ἀναφέρει ἡ ἱστορία Δημητρίου τὸν Φαληρέα (316 π. Χ.),
οὗ τὴ συναγωγὴ τῶν μύθων, καθὼς καὶ ἀλλα πολλὰ, ἡφανίσθη ἀπὸ τὸν
γρόνον. Δευτέρα συναγωγὴ εἶναι τὴ τοῦ Θεοπόμπου, φίλου τοῦ Ιουλίου
Καίσαρος. Αἱ συναγωγαὶ τοῦ Θεοπόμπου καὶ Δημητρίου πιθανὸν νὰ
θεαν γραμμέναι εἰς τὸν πεζὸν λόγον. Βάβριος διοικεῖόμενός τις ἔβαλεν
εἰς μέτρα ὅλους τὴν τοὺς περισσοτέρους μύθους. Τίς τοῦ, εἰς τίνα
γρόνον ἡκμασεν ὁ Βάβριος, οὗτος, πότε καὶ πῶς ἡφανίσθησαν οἱ στι-
γηροὶ του μῆθοι, εἶναι ἀδηλον. Τὰ σωζόμενα εἰς τὸν Σουΐδαν ἀποσπα-
σμάτια τοῦ Βαβρίου μὲ φαίνονται τόσον κομψά, ὥστε τολμῶ νὰ κρίνω
τὸν Βάβριον ἔκατὸν ἔτη ἀρχαιότερον τοῦ Ρωμαίου μυθογράφου ἥγουν
σχεδὸν σύγχρονον τοῦ Βίωνος καὶ τοῦ Μόσχου, δύο Βουκολικῶν ποιη-
τῶν, εἰς τοὺς ὄποιους σώζεται ἀκόμη γάρις ἐλληνική. Ὁ ἀφανισμὸς
τῶν ἐμμέτρων τοῦ Βαβρίου μύθων εἶναι τόσον πικρότερος, δσον καθι-

ὅλα σχεδὸν τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας τὰ μέρη ἔχοντες νὰ παραβάλωμεν ἐνδόξους συγγραφεῖς καὶ ποιητὰς "Ελληνας μὲ τοιούτους ἄλλους τῶν σοφῶν ἐθνῶν τῆς σημερινῆς Εὐρώπης, ἐστερήθημεν τὸν μόνον ἄξιον νὰ συγχριθῇ μὲ τῆς Γαλλίας τὸν γλυκύτατον μυθογράφον Λαφονταῖνον. Ἀντὶ τοῦ Βαβρίου μᾶς ἀφῆκεν ὁ φθονερὸς χρόνος μυθογράφους πολλὰ διαφόρους, τοὺς πολλοὺς χατάκη τὸ πραγματικὸν καὶ σχεδὸν ὅλους κατὰ τὸ λεκτικὸν, ἀπὸ τοῦ Βαβρίου τὴν εὐφράδειαν». "Οτε ἔγραψε ταῦτα ὁ Κοραῆς, δὲν εἶχε πρὸ δοφθαλμῶν ἄλλο βοήθημα ἢ τὴν διατριβὴν τοῦ ἄγγλου χριτικοῦ *Tyrwhitt* (diss. de Babrio, 1776). ἀλλ' ὁ χρόνος δὲν ὑπῆρξεν ἔκτοτε τοσοῦτον «φθονερὸς» ως ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ *Tyrwhitt* καὶ τοῦ Κοραῆ. Τῷ 1840, ὁ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸς ἐν Γαλλίᾳ, ὁ γνωστὸς ἐπὶ ἀκράτῳ φιλελληνισμῷ Βιλλεμαίν, ἀπέστειλεν εἰς τὸν⁷ Αθω τὸν Μινωίδην Μηνᾶν πρὸς ζήτησιν ἀντιγράφων. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ μοναστηρίου τῆς Ἀγίας Λαύρας ἀνεκάλυψεν ὁ Μηνᾶς περγαμηνὸν κώδικα περιέχοντα 122 μύθους εἰς χωλιαμβικοὺς στίχους. ἀντιγράψας αὐτοὺς ὁ Μηνᾶς ἐκόμισεν εἰς Παρισίους, ἔνθα καὶ ἐγένετο τῷ 1844 ἡ πρώτη ἔκδοσις, χριτικῇ ἐπιστασίᾳ τοῦ φιλολόγου *Boissonade* (Βαβρίου μυθιαμβοι, nunc primum editae, Parisiis 1844). Νοτερον δὲ ἐγένοντο καὶ ἄλλαι ἐκδόσεις, σὺν δὲ ταῦταις ἔγραφησαν πάμπολλαι διατριβὴν ἀναγόμεναι εἰς τοῦ κειμένου τὴν διόρθωσιν. Πορευθεὶς πάλιν εἰς Μακεδονίαν, ὁ Μηνᾶς κατώρθωσε μὲν νὰ ἀγοράσῃ τὸν ἐκ 40 περγαμηνῶν φύλλων πολυθρύλητον κώδικα, παρέσχεν δύμας ἀφορμὴν ὑπονοιῶν περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου, λόγῳ δτι ἐν τούτῳ διαφαίνεται δ διάφορος χαρακτὴρ ἀντιγραφέων, πλειόνων τοῦ ἐνδέ. Τὸ ἀντιγραφὸν εἶναι ταῦν κτῆμα τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου· τῷ 1878 ὁ καθηγητὴς Κνοέλ ἀνεῦρεν ἐν ἑτέρῳ ἀντιγράφῳ, καὶ ἄλλους ἕξ μυθιαμβούς τοῦ Βαβρίου, ὥστε οἱ ἀνακαλυφθέντες ἔμμετροι μῦθοι, ὧν τὴν ἀπώλειαν φύκτειρεν ὁ Κοραῆς, εἶναι ως ἔγγιστα ἔχατὸν τριάκοντα. Τίς δὲ ἦτο δ Βάβριος οὗτος; οἱ μὲν λέγουσιν αὐτὸν 'Ρωμαῖον, σι δὲ Σύρον, ἄλλοι 'Ιουδαῖον ἢ Χριστιανὸν καὶ ἄλλοι γνήσιον "Ελληνα." κατὰ τὸν *Tyrwhitt*, ἔζησεν ἐπὶ Αὐγούστου τοῦ Καίσαρος, κατὰ τὸν Κοραῆν, ἔκατοντῷ ἔτει πρότερον, κατὰ τὸν *Boissonade*, ἐπὶ 'Αλεξάνδρου τοῦ Σεβήρου, κατὰ τὸν Βέργκ ἐπὶ τῆς τρίτης πρὸ Χριστοῦ ἔκατονταετηρίδος. Κατὰ τὸν διοικαστότατον χριτικὸν Λάχμαν, δ Βάβριος ἐποίησε τοὺς ἑαυτοῦ μυθιαμβούς «ἐν τοῖς συνόροις τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας». 'Ο καθηγητὴς Κέλλερ οὐδαμῶς ἀποστέργων τὴν γνώμην, δτι δ Βάβριος ἦν Σύρος τὸ

γένος, φρονεῖ ὅτι ἐπαιδεύθη ἐν Ἀθήναις. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Βάζριος ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ προοιμίῳ λέγει ὅτι, κατὰ τὴν συγγραφὴν τῶν μόνων, ἀπέβλεπεν ἴδιας πρὸς τὸν παῖδα Βράχυν, υἱὸν τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, ὃ μὲν Λάγκαν νομίζει ὅτι πρόκειται περὶ βασιλέως τινὸς Ἀλεξάνδρου ἐκ τοῦ γένους τοῦ Πέρθη, ὃ δὲ Boissonade περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου Σεβῆρου, καὶ ὁ Κέλλερ περὶ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου Α', ζειτεύει περὶ τοῦ 150—147 ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ Ορόνου τῶν Σελευκιδῶν, εἴτα δὲ ἐξεβλήθη τῇ βασιλείᾳ ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Νικάτορος. Κατὰ τὰς νεωτάτας ἐρεύνας (καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς καὶ ἀγνοουστάτου καθηγητοῦ Ο. Κρουσίου) ὁ Βάζριος ἔπειτα λέγει: "Ελλην ἀλλὰ Ρωμαῖος· τὸ ὄνομα αὐτοῦ παράγεται ἐκ τοῦ barba, ὡς τὸ τοῦ Fabius ἐκ τοῦ faba, τὸ τοῦ Naevius ἐκ τοῦ naevus, ἀντιμεταθέσει τὸ b καὶ τοῦ r, ὡς ἐν τοῖς ferueo καὶ febris, Codrus καὶ Cordus, Scodra καὶ Scorda, στέφρος στέρφος, νάρδης νάθραξ, Δέρβη Δέβρη, Ἀργιόπη Ἀγριόπη κλ. Ὡνομάζετο δὲ Βαλέριος Βάζριος, καὶ ἐποίησε τοὺς μόνιμους ἔλληνιστι, ὅπως ἔγραψεν ἔλληνιστι ὁ Μᾶρκος Ἀντωνῖνος τὰς εἰς ἑαυτὸν ὑποθήκας, ὁ Αἰλιανὸς τὴν Ποικίλην Ἰστορίαν καὶ τὸ περὶ Ζήνων, ὁ Δίων Κάσσιος τὴν ῥωμαϊκὴν Ἰστορίαν καὶ ὅπως ἀλλοι λόγιοι ῥωμαῖοι προετίμησαν τὸ ἔλληνικὸν ἀντὶ τοῦ πατρίου ἴδιώματος. "Ηκρασεν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου Σεβῆρου (222—235 μ. Χ.), διστις ὑπερεφίλει τὰ ἔλληνικὰ γράμματα καὶ ταῦτα περιέθαλψε μετὰ προθύμου στοργῆς. Ὁ λεκτικὸς τοῦ Βαζρίου χαρακτήρ γέμει λατινισμῶν, τὰ δὲ ἴδιότυπα αὐτοῦ μέτρα, καθ' ὃν τρόπον ἐπετίθευσεν αὐτὰ, ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἰστορίαν τῆς λατινικῆς μᾶλλον ἢ τῆς ἔλληνικῆς μετρικῆς. πρῶτος δὲ ὁ Ahrens ὑπέδειξε τὸ ἴδιοφυὲς τῶν τοῦ Βαζρίου χωλιάμβων. Οὔτως ἢ ἀλλως, πρῶτος δὲ Βάζριος φαίνεται ἐγτείνας εἰς μέτρα Αἰσωπείους μόνιμους· οἱ μυθίαμβοι δὲ τοῦ Βαζρίου εἶναι, ὡς εἰκάζει ὁ νεώτατος αὐτῶν ἐκδότης (1883) Ρωθερφόρδ, παράφρασις ἔμμετρος παλαιοτέρων μόνιμων, ἐν πεζῷ λόγῳ γεγραμμένων.

Ο Κοραῆς ἀπαριθμεῖ ἔπειτα τοὺς ὕστερον μυθογράφους, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν Βυζαντίῳ· μνημονεύων τοῦ κατὰ τὴν ἐνδεκάτην ἑκατονταετηρίδα βιώσαντος Μιχαὴλ Ψελλοῦ, ἀνδρὸς πολυμαθεστάτου ἀλλ' ἀκρίτου, διστις πρὸς τοῖς ἀλλοῖς ἐποίει ἐγκώμια εἰς τοὺς κόρεις, τὰς ψύλλας καὶ τὰς φθεῖρας, Καρκινικὰ, Ἀκρόστιχα καὶ ἀλλα γελοῖα καὶ μωρὰ στιχουργήματα, ἀναφωνεῖ. «Ὥ Ελλάς! ὦ γένος! μὲ τοιούτους βασιλεῖς, μὲ τοιούτους σοφοὺς καὶ μὲ τοιαῦτα καλὰ γραμματικὰ

ήλπιζες νὰ ἐνεργήσωσιν αἱ λόγχαι σου κατὰ τῶν βαρβάρων, ἀπὸ τοὺς δόποιους δλίγον διέφερες καὶ οἱ ὄποιοι διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς τρυφῆς ἦσαν ἵσχυρότεροί σου;» Κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Κοραῆ «οἱ περισσότεροι ἀνώνυμοι μῆθοι συνετέθησαν ἀπὸ διαφόρους μυθογράφους τῆς 9 καὶ τῶν ἑξῆς μέχρι τῆς 14 ἑκατονταετηρίδος, ἐκ τῶν ὄποιων πολλοὶ ἦσαν τοῦ μοναχικοῦ τάγματος». Αἱ λέξεις, αἱ φράσεις, ἡ σύνθεσις, τῶν ἐννοιῶν ἡ συζυγία, τῶν ἐπιμυθίων ἡ ἀναρμοστία καὶ χριστιανικῶν καὶ ἀρχαίων Ἑλληνικῶν διοῖῶν ἡ τερατώδης συμπλοκή, ἀποφαίνουσιν οὐχὶ ἀπίθανον τοῦ Κοραῆ τὴν θεωρίαν. «Εἴς τούτων τῶν ὄσιωτάτων μοναχῶν μυθογράφων κάμνει ἐπιμύθιον καὶ πόρισμα τοῦ μύθου του, διτὶ πρέπει δλοι, δσοι ζῶμεν ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ ἐνδυθῶμεν τὸ μοναχικὸν σύγκριμα, ἃν θέλωμεν γὰρ σωθῶμεν. Ἀλλος ἔξεναντίας μᾶς παραστένει μὲ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς τὴν μαρτυρίαν, τὴν πολυγαμίαν ἡ ἀληθέστερον τὴν κτηνώδη πολυμιξίαν, ὡς ἀμοιβὴν διδομένην ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τοὺς ταπεινόφρονας. Τῶν ἀνωνύμων τούτων μύθων ἔγιναν διάφοροι συναθροίσεις, ἀπὸ τὰς ὄποιας σώζονται τινὲς στήμερον εἰς τὰς δημοσίας τῆς Εὐρώπης βιβλιοθήκας. Εἴς ἀπὸ τοὺς συναθροιστὰς τούτους ἐχρημάτισε καὶ Μάξιμος ὁ Πλανούδης, μοναχὸς τῆς 14 ἑκατονταετηρίδος». Τὸ κείμενον ἦτο σχεδὸν τετυπωμένον δτε ἔμαθεν ὁ Κοραῆς δτ: ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκδίδονται μῆθοι τοῦ Αἰσώπου τέως ἄγνωστοι. «Παρεκάλεσα τὸν ἐπαινετὸν διὰ τὴν σοφίαν, καὶ ἐπαινετώτερον ἀκδμη διὰ τὰ χρηστὰ καὶ χαριτωμένα ἥθη του, Ἀνδρέαν τὸν Μουστοξύδην, νὰ μοὶ προμηθεύσῃ τὸ γρηγορώτερον τὴν νέαν ἔκδοσιν. Ὁ δμογενῆς καὶ εὐγενῆς οὗτος νέος, καθὼς εἰς δσα ἀποβλέπουν τὴν ωφέλειαν καὶ δδέξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, ἔδειξε καὶ εἰς τοῦτο τὴν προθυμίαν του. Εἰς τὴν Φλωρεντινὴν ταύτην λοιπὸν ἔκδοσιν, δημοσιευθεῖσαν κατὰ τὸ 1809 ἀπὸ τὸν Φραγκίσκον Φούριαν, ἀπὸ 423 μύθους, μδνοι 234 ἦσαν πρὸ αὐτοῦ ἀνέκδοτοι· ἐκ τῶν δποίων τοὺς 199 ἡ μᾶλλον 198 ἔλαβεν ὁ ἔκδότης ἀπὸ ἀντίγραφον τῆς Φλωρεντινῆς Βιβλιοθήκης, τοὺς δὲ 35 ἀπὸ ἀντίγραφον τῆς Ῥώμης. Τοὺς λοιποὺς 189 ἔλαβεν ἀπὸ τὰς διαφόρους συναγωγὰς τῶν μύθων, τὰς ἔκδοθείσας πρὸ αὐτοῦ. Ἀπὸ τοὺς 234 πάλιν ἀνεκδότους τούτους μύθους, οἱ μόνοι δξιοι νὰ λογίζωνται νέοι μῆθοι καὶ ἀληθῶς πρωτέκδοτοι εἶναι 28 τὸν ἀριθμὸν· τῶν λοιπῶν οἱ περισσότεροι διαφέρουσι τόσον δλίγον ἀπὸ τοὺς καὶ πρότερον γνωστοὺς εἰς ἡμᾶς μύθους, ὥστε πόλλων ἡ διαφορὰ δὲν εἶναι πλὴν διάφορος ἀνάγνωσις ἡ γραφή». Ὁ Κοραῆς προσέθηκεν ἀπὸ τῆς 279 σελίδος καὶ ἐφεξῆς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «παραλληλοι μῆθοι».

τοὺς μύθους τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ ἀντιγράφου καὶ ἄλλους τινὰς, διότι «ἡ ἀπλῆ τῶν διαφόρων γραφῶν σημείωσις ἔχειαζετο καὶ χρόνον καὶ κόπον περισσότερον παρὰ τὴν δλόκληρον ἀντιγραφὴν καὶ τύπωσιν τῶν μύθων». Βαρβαρισμοὶ, σῷλοικισμοὶ, ἀκυρολογίαι, μῖξις ἀκριτος τῶν ἀμίκτων καὶ τῶν ἀσυγκλώστων σύγχλωσις, ταῦτα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα τῶν ἀγωνίμων τούτων μυθογράφων. Ἐξέδωκε δὲ τούτους ὁ Κοραῆς «διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς μαθητὰς τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης ἀπὸ τὴν ἀθλίαν ἔκδοσιν τῆς Βενετίας». **Δέγων** δὲ διδασκάλους νοεῖ «τοὺς φρονίμους διδασκάλους τοὺς εἰδότας, δτι τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἢ παράδοσις σκοπὸν ἔχει προηγούμενον τὰ πράγματα, καὶ δὲν καταγίνεται εἰς τὰς λέξεις πλὴν τόσον μόνον δύσον συμβάλλουσιν εἰς τὴν κρίσιν τῶν πραγμάτων· δτι ἔργον τοῦ παραδίδοντος διδασκάλου εἶναι νὰ ἐμβάσῃ σύνωρα εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν νέων τὸ μέγα τῆς κρίσεως μάθημα». Πρέπον ἔχρινε τελευταῖον ὁ Κοραῆς καὶ εἰς τοὺς νέους ὠφέλιμον «νὰ ἐκδώσῃ τοὺς σωζόμένους δλους μύθους, μ' δλας τῶν περισσοτέρων καὶ τοῦ πραγματικοῦ, καὶ τοῦ λεκτικοῦ τὰς ἀσχημίας, διὰ νὰ μάθωσι, παραβάλλοντες αὐτοὺς μάλιστα μὲ τοὺς ἀπὸ τὸν Πλάτωνα, Ζενοφῶντα, Ἀριστοτέλην καὶ τοὺς τοιούτους γραμμένους δλίγους μύθους, ἀπὸ πόσην λαμπρότητα εἰς πόσον σκότος κατεβιθίσθη τὸ ταλαιπωρον ἥμῶν γένος, καὶ πόσους κόπους χρεωστοῦν νὰ κοπιάσωσιν ἐὰν ἀγαπῶσι νὰ ἀνασύρωσιν ἀπὸ τὸν βυθὸν τῆς ἀπαιδευσίας τὴν Ἑλλάδα». Ο Κοραῆς ἐποιήσατο πολλὰς διόρθωσεις «καὶ περισσοτέρας ἵσως ἀφ' ὅτι ἐπρεπεν, ἐπειδὴ ἡ διόρθωσις τῶν τοιούτων δὲν δμοιάζει τὴν διόρθωσιν τῶν δοκίμων συγγραφέων». **Ὕφ** ἔκάστην σελίδα εὑρηνται δλίγισται κριτικαὶ σημειώσεις, ἀπὸ δὲ τῆς 413 μέχρι τῆς 442 σελίδος κατ' ἴδιαν «σημειώσεις βραχεῖαι εἴς τινας τῶν αἰσωπείων μύθων» αἵτινες ἐν τῇ λαχωνικῇ αὐτῶν συντάξει (διότι ὁ Κοραῆς δὲν ήνπόρει ἵσως τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου πρὸς σύνταξιν μακροτέρων σημειώσεων εἰς πάντας τοὺς μύθους) εἶναι τῆς ἐκδόσεως ταύτης τερπνότατον ἀρτυμα. Ο φιλοπαίγμων Χίος διακωμῳδεῖ ἐγταῦθα εὐφυέστατα τῶν ἀγεπιτηδείων μυθογράφων τὰ δλισθήματα.

Ἐν τῷ μύθῳ τῶν δύο κυνῶν, ὃν δὲ μὲν ἐδιδάχθη θηρεύειν, ὃ δὲ οἰκοφυλακεῖν, λέγεται «δὲ μύθος δηλοῖ ὅτι καὶ τῶν νέων οἱ μὴ ἐπιτάξμενοι οὐ μεμπτοί εἰσιν, δταν αὐτοὺς οἱ γονεῖς οὔτως ἀγάγωσιν». Τὸ ἐπιμύθιον τοῦτο δὲν ἀρέσκει τῷ Κοραῆ, δστις καὶ παρατηρεῖ «πολλῆς μὲν οὕτη μομφῆς ἀξίοι, δταν ἡς ἡμέλησαν οἱ μεμπτοί γονεῖς

παιδικῆς ἀγωγῆς, μὴ δι' ἴδιας φιλοπονίας καὶ τῆς τῶν οὐλῶν ἡγμένων μιμήσεως, ἀναπληρῶσαι σπουδάζωσιν». Ἐν τῷ μύθῳ τῶν δύο ἀλεκτόρων, μαχομένων περὶ θηλειῶν δρυίθων, ὁ ἐπίλογος ἔχει ὅδε «ὅ μῆθος δηλοῖ δτι Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χεῖρα» — Εὔγέ σου τῆς μωρίας, ὃ μυθογράφε (ἀναφωνεῖ ὁ Κοραῆς), τὰς γραφικὰς ῥήσεις (Σολομ. Παροιμ. γ' 34) εἰς δρυίθων δχείας παρατθεμένου». Ἀλλ' ἦτορ ἄρα γε καλόγηρος ὁ τῇ γραφικὴν ῥῆσιν αἰσχρῶς εἰς ἐπιμύθιον μεταποιήσας; Βεβαίως δάκτυλος μοναχοῦ διορᾶται ἐν τῷ μύθῳ «ἥ μὲν χελιδῶν τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρώποις παρεικάζεται, ἡ δὲ ἀηδῶν τοῖς φιλερήμοις κατὰ τὸν Θεὸν μοναχοῖς, οἵτινες τὸν κόσμον ἔφυγον» — ἔνθι δ Κοραῆς· «δηλον δτι τῆς τῶν μοναχῶν ἀγέλης ἦν ὁ τὸν μῆθον διασκευάσας· καὶ δραμοὶ τὴν εὐήθειαν τοῦ ἀνδρός· ταῖς γὰρ ἀηδόσι παρεικάζων τοὺς φιλερήμους μοναχοὺς, δηλός ἐστιν ἀποσκορακίζων ἀπαξάπαντας τοὺς ἀναστρεφομένους ἐν κόσμῳ, καὶ γάμον δλως ἀναιρῶν· οὐδὲ τοῦτο δὴ τὸ πρόχειρον ἐννοήσας δτι καὶ ἀηδῶν τεκνοποιεῖται». Φαίνεται δτι δ καλόγηρος, δ καλλιτεχνήσας τὸ ἐπιμύθιον εἰς τὸν περὶ ἀηδόνος μῆθον, ἔγραψε καὶ τὸν ἐπίλογον εἰς τὸν τῶν πιθήκων. «Τοὺς πιθήκους φασὶ δύο τίκτειν· καὶ τὸν μὲν ἔτερον στέργειν καὶ μετ' ἐπιμελείχς τρέφειν, τὸν δὲ ἔτερον μισεῖν. Συμβαίνει δὲ κατὰ τινα τύχην, τὸν μὲν ἐπιμελούμενον καὶ ἀγκαλιζόμενον παρὰ τῆς μητρὸς ἀποπνίγεσθαι, τὸν δὲ δλιγωρούμενον ἔκτελεῖσθαι· ὁ λόγος δηλοῖ δτι πάσης προνοίας ἡ τύχη δυνατωτέρω». Πρὸς ταῦτα παρατηρεῖ δ Κοραῆς δτι, παρὰ τῇ φυσικὴν ἴστορίαν, ἀπιθάνως πέπλασται δ μῆθος ὑπὸ ἀριθμησάτου γραμματικοῦ· ἔπειτα δὲ παρατίθεται καὶ τὸ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Νευελέτου μακρὸν τοῦτο ἐπιμύθιον· «τοιοῦτον ἦθος ἔχουσί τινες τῶν ἀνθρώπων, οἵς ἀεὶ ἔχθρον γίνεται τέκνα· δσα δηθεὶν φιλῶσιν, αὐτὰ τῆς σωτηρίας ἐμποδίζουσιν· δσα δὲ δηθεὶν μισῶσιν, αὐτὰ εὐκόλως πρὸς σωτηρίαν ἀπέρχεται καὶ τὸ τῶν μοναχῶν σχῆμα περιβάλλεται». «Ἔτο δυνατὸν γὰρ ἐπιμυθίου ἡ σύνταξις ἀνδρῶν τῆς ἐλληνικῆς κομψείας ἀλλότριον καὶ γραμματικὸν αὐτόχρημα φιλοσοφίας ἀμοιρον κατελέγγει· τὸ δὲ πάντας τῶν μὴ τὸ μοναχικὸν περιβαλλομένους σχῆμα σωτηρίας ἀποκλείειν, τῆς εὐαγγελικῆς φιλανθρωπίας ἀλλότριον, καὶ μογονού θηριῶδες.

Τοιόνδε δ', ὃ πίθηκε τὸν πώγων' ἔχων,
Εὐνοῦχος ἡμῖν ἥλθες ἐσκευασμένος,

καὶ τὰς ἑλληνικὰς Μούσας ἀφανίζων, καὶ τῆς τίμιον τῶν γάμον ἀποφηναμένης θρησκείας καταγελῶν. Ἀλλὰ κατακρίνων τοὺς μοναχοὺς, σὺδαιμῶς ἀμνημονεῖ δὲ Κοραῆς καὶ τῶν ἀφιλοσόφων γραμματικῶν. «Τὸν πίθηκον ἐκάλουν μιμώ (ἔξ οὖ καὶ τὸ ἐν τῇ συγηθείᾳ μαϊμοῦ) διὰ τὸ ἄγαν μιμητικὸν τοῦ ζώου· μιμεῖται γάρ ὅτι περ ἂν ίδῃ, ἀλλ' ἐπὶ τὸ γελοιότερον ἀπαντᾷ, ἀτεχνῶς ὁζπερ καὶ οἱ δίχα φιλοσοφίας πιθηκίζοντες γραμματικοί». Ἐν τῷ ἐπιμυθίῳ τοῦ φαλακροῦ ἴππεως, (ὅστις «ξένας τρίχας τῇ ἐαυτοῦ κεφαλῇ περιθείει, μπίπευεν, ἀνεμος δὲ φυσήσας ἀφεῖλε ταῦτας») ἀναγινώσκεται «γυμνοί, γάρ ἥλθομεν σὶ πάντες, γυμνοὶ οὖν ἀπελεύσομεθα»· ἔνθα ὁ Κοραῆς — «ιδίᾳ τοῦ παρὰ τῷ Ἰώβ «γυμνὸς ἔξηλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ» παράδηκε ταῦτα ὁ ἀφιλόσοφος γραμματικός, τὰ τῆς Ιερᾶς Γραφῆς τοῖς Αἰσωπείοις μύθοις συγαναφύρας, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τῷ μύθῳ τούτῳ· ἡ δὲ φιλοσοφία, εὐσεβεστέρας ἔχουσα περὶ τῶν θεῶν δόξας, ταῦτα λέγει «δὲ θεὸν ἐγκατακιγνὺς ἀνθρωπίνχις χρείαις οὐ φείδεται τῆς σεμνότητος, οὐδὲ τηρεῖ τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ μέγεθος αὐτῷ τῆς ἀρετῆς»· «Οπου τὸ ἐπιμύθιον εἶναι ἀνοίκειον, ἢ κακίζει αὐτὸν «ώς παντάπασιν ἀπροσδιγυσσον» ἢ συντάσσει ίδιον ἐπίλογον προεργάστερον, ἐνίστετε δὲ διορθοῖ καὶ αὐτὸν τὸν μῆθον. Τὸν μῆθον Ἀλώπεκος καὶ Βάτου λέγει ἀνόητον, «τὴν γάρ πανουργοτάτην ἀπάντων τῶν ζώων ἀλώπεκα καὶ τῆς ἀψύχου βάτου ἀλογωτέραν ὑποτίθησιν». Ο μῆθος τοῦ ἀσπάλαχος ἀρχεται διὰ τῶν λέξεων «δὲ ἀσπάλαξ τυφλὸν ζωόν· ἐστι»· «ἡ τῆς φυσικῆς ἴστορίας ἀκριβεστέρα ἐπιστήμη (λέγει ἐνταῦθα δὲ Κοραῆς) ἀπέδειξε τὸ περὶ ἀσπάλαχος ψεῦδος ὅν· οὐ γάρ τυφλὸς δλως ἐστίν· ἀλλ' οὗτοι μικροὺς ἔχει τῶν δημιάτων τοὺς πόρους, ὡστε μόλις εἶναι συγόπτους τοῖς δρῶσι τῷ ζῶον». Καὶ ἀλλοι πολλοὶ μῆθοι, ἐν οἷς καὶ δὲ τῶν θανῶν, ὅτι γίνονται ποτὲ μὲν ἀρσενες, ποτὲ δὲ θῆλειαι, «ἀντιφέρονται προδήλως τῇ φυσικῇ ἴστορίᾳ, ἥτις ψεῦδος ὅν ἀπήλεγξε τὸ τῆς θανῆς ἀνδρόγυνον». Γνωστὸς τοῖς πᾶσιν δὲ τοῦ δρυιθοθήρου μῆθος. «Οργιθοθήρας δρυισιν ἴστη παγίδας· κορυδαλὸς δὲ τοῦτον πόρρωθεν ίδων ἐπυνθάνετο τί ποτ' ἐργάζοιτο. Τοῦ δὲ, πόλιν κτίζειν, φαμένου, εἴτα δὲ πορρώτερω ἀποχωρήσαντος καὶ κρυβέντος, δὲ κορυδαλὸς, τοῖς τοῦ ἀνδρὸς λόγοις πιστεύσας, προσελθὼν εἰς τὸν βρόχον ἔλλω. Τοῦ δὲ δρυιθοθήρου ἐπιδραμόντος,

ἐκεῖνος εἶπεν· ὦ οὖτος, εἰ τοιαύτην πόλιν κτίζεις, οὐ πολλοὺς εύρησεις τοὺς ἐγοιχοῦντας»· τὸ τέλος τοῦ μύθου εἶναι, ὡς παρατηρεῖ ὁ Κοραῆς λίαν ἀπροσφύές· «οἰκειότερον δὲν τις ἐπιθείη τέλος τῷ μύθῳ «εἰ τοιαύτην ἥδειν τὴν κτιζομένην πόλιν, προειλόμην δὲν τὴν ἐρήμοις διαιτῶν». Ἐν τῷ μύθῳ «ἀετὸς καὶ κάνθαρος» οὐ μηγμονεύει καὶ ὁ Ἀριστοφάνης, ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ζεὺς συνεβούλευε τῷ κακνθάρῳ «διαλλαγὰς πρὸς τὸν ἀετὸν θέσθαι». Ὁ Κοραῆς δὲν ἐγκρίνει τοῦ Διὸς τὴν παρέμβασιν· «ἀλόγως πάνυ κακνθάρῳ συμβουλεύων πέπλωσται ὁ Ζεύς· πολὺ γάρ τὸ μεταξὺ Διὸς καὶ κακνθάρου· χρὴ δ' οὐδὲ μύθους γράφοντα ἀμελεῖν τοῦ πρέποντος καὶ δπωσοῦν πιθανοῦ». Ἀηδὼν, ἐπὶ δένδρῳ καθεζομένη, ἥδεν· Ιέραξ, ίδω· τὴν ἀηδόνα καὶ τροφῆς ἀπορῶν, συνέλαβεν ἐπιπτάς. Ἡ ταλαιπωρος ἀηδών, μέλλουσα νὰ ἀνκιρεθῇ, ἐδέετο τοῦ ιέρακος ὅπως μὴ καταφάγῃ αὐτὴν, ἀρ' οὐδὲ μᾶλιστα δὲν ἥτο Ικανὴ νὰ πληρώσῃ ιέρακος γαστέρα· «δεῖν δὲ, αὐτὸν, τροφῆς προσδεόμενον, ἐπὶ τὰ μείζω τῶν δρνέων τραπέσθαι». Καὶ ὁ ιέραξ ὑπολαβὼν εἶπεν «ἀλλ' ἔγωγε ἄφρων δὲν εἴην, εἰ τὴν ἐν χερσὶν ἐτοίμην τροφὴν ἀφεῖς, τὰ μὴ φαινόμενά πω διώκοιμι». Ὁ μῦθος δηλοῖ, ὅτι «καὶ τῶν ἀνθρώπων οὗτως ἀλόγιστοι εἰσιν οἵ δι' ἐλπίδα πλειόνων τὰ ἐν χερσὶ προέμενοι». Πρόδηλος τοῖς πᾶσιν ἣ ἀσυγεσία τοῦ γράψαντος τὸ ἐπιμύθιον· «ἀλόγιστον μὲν οὖν τὸ ἐπιμύθιον (ἐπάγεται ὁ Κοραῆς), τὴν ἀδικον ἀρπαγὴν εἰς ἀρετὴν μεταποιοῦν· οἰκειότερον δὲν ἐπιμηθεύσας «οἵ ὑπὸ δυνατωτέρων ἀδικούμενοι, μάτην αὐτοὺς πολλάκις δυσωπῆσαι σπουδάζουσιν». Οὐ μόνον διώρθωσε μύθους καὶ ἐπιμύθια ὁ Κοραῆς, ἀλλὰ συνέταξεν ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἕξ καὶ τριάκοντα μύθους, ἐπισυνάψκς αὐτοὺς ἐν τέλει τοῦ βιβλίου ἀπὸ τῆς 497 μέχρι τῆς 515 σελίδος. «Ἐν τέλει τῆς ἐκδόσεως (λέγει) προσετέθησαν δλίγοι μῦθοι γραμμένοι εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλώσσαν· αὐτοὶ ἥσαν ἐκατὸν πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν, συνθεμένοι ἀπὸ φλογόν· μὲ πολλὰς δεήσεις καὶ μὲ συνθήκην νὰ μὴ τὸν δυνομάσω, μόλις ἐπείσθη νὰ μὲ συγχωρήσῃ νὰ διαλέξω ἕξ αὐτῶν δλίγους τινάς (36). «Ἄγ σανι καλοί, ἔγινε καὶ εἰς ἡμᾶς ἀργὴ συγγραφῆς ίδίας· ἐάν ἔξεγαντίας δὲν ἔχωσι τοῦ μύθου τὰς ἀρετὰς, ἔγινε καὶ δοκιμὴ οὐχὶ ἀκαρπος, ἐπειδὴ μέλλει νὰ παρακινήσῃ ἄλλους εἰς μίμησιν». Τὸ πρωτεύειμένον τῶν μύθων τούτων πρωτίμων εἶναι χαριέστατον. «³Ητο καιρὸς (λέγει!) ὅτε τὰ δυομαζόμενα ἀπὸ τοὺς λογικοὺς ἡμᾶς ἀλογαζῶα, ἐσυλλογίζοντο καὶ ἐλαῦσουν ὡς ἥμεῖς καὶ κάμμιαν φορῶν φρονιμώτερα παρ' ἡμᾶς. Ἀλλ' ἐπειδὴ κακῶς ἐμεταχειρίσθησαν τὸ λογικὸν, ὁ Ζεὺς,

δργισθείς, τῶν ἐπῆρε πρῶτον τὸν νοῦν, ἔπειτα τὰ ἐστέρησε καὶ τὸν προφορικὸν λόγον· τὸ δποῖον ἵσως πάθωμεν καὶ ἡμεῖς, ἐὰν δὲν μέθωπεν γα συλλογικώμεθα καὶ νὰ λαλῶμεν ἀφ' ὅτι συγειθίζομεν φρονιμώτεροι· Τού· καιρὸν λοιπὸν τῆς λογικότητος τῶν ἀλόγων ζώων, ἀνθρωπός τις, ~~αὐτοῦ~~ μαζόμενος Αἴσωπος, περιεργαζόμενος τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν, ἐσυνάθροισε πολλὰς ιστορίας, τὰς δποιας σήμερον, μὴ βλέποντες πλέον εἰς ἐκείνην τὴν κατάστασιν τὰ ζῶα, νομίζομεν καὶ δυνομάζομεν Μύθους. Τοιούτους μύθους ἡθέλησα κ' ἐγὼ νὰ συνθέσω τινὰς, εἰς ὧφελειαν τῶν παιδαρίων, ἐκείνων μάλιστα, δσα διὰ κακὴν τύχην, συγαναστρέφονται μὲν μεγάλους τὴν ἥλικαν ἀνδρας, μηδὲ τόσην γνῶσιν ἔχοντας, δσην ἔχουσι τοῦ Αἰσώπου τὰ ζῶα». Κατὰ τὸν δρισμὸν τοῦ Κοραῆ, «ὅ μύθος εἶναι πλάσμα λόγων ἢ πράξεων ἀνθρωπίνων ἀναφερομένων εἰς ἀλογα ζῶα, τοῦ δποίου σκοπὸς εἶναι τῆς διαγωγῆς τῶν ἀνθρώπων ἢ διόρθωσίς». Καὶ ἐπειδὴ ἀναγκαῖον εἰς τὴν σύστασιν τοῦ μύθου τὸ ψεῦδος, ὁ δρθὸς λόγος διδάσκει «ὅτι ἡ εἰς ἄλλας τοῦ βίου περιστάσεις ἐπονεδιστος τέχνη τοῦ γὰρ κάμην τις τὸ ψεῦδος τόσον πιθανὸν ὄστε νὰ ὄμοιάζῃ τὴν ἀλήθειαν, εἰς τὸν μῦθον εἶναι ἀρετή». Ολίγα μάγιον ἐφίλοσοφησεν δο Κοραῆς περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ μύθου, ἐν παρόδῳ δὲ ἀναφέρει ἐν τῷ προοιμίῳ τὸν γερμανὸν Λέσιγκ, ὅπόθεν συνάγεται δτι σύδαιμῶς ἀγένω δσα δο μεγαλώνυμος σύτος ἀναμορφωτῆς τῆς γερμανικῆς φιλολογίας συνέγραψε περὶ μύθων. Η δλιγωρία αὐτῆς τοῦ Κοραῆ εἶναι τοσούτῳ μάλλον παράδοξος, δσῳ αἱ πέντε τοῦ Λέσιγκ διατριβαὶ περὶ τῶν μύθων, συντεθεῖσαι κατὰ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος, εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων δοκιμῶν περὶ τῆς καθόλου μυθογραφίας. Ἐξεπόγησε πρόσετι δο Λέσιγκ τῷ 1759 τρία βιβλία μύθων ἐν λόγῳ πεζῷ, λαβὼν τῶν πλειστων τὴν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Αἰλιαγοῦ· πάντες οἱ μύθοι οὗτοι εἶναι βραχεῖς ὡς ἐπιγράμματα, καταμηγύουσι δὲ εύρετικὴν καὶ δημιουργικὴν δύναμιν ἀξιοθάλαστον, οὐδέποτε ὑπερβαίνουσαν· τὰ δρικά τοῦ αὐστηροῦ μέτρου καὶ τῶν ἀκριβεστάτων φιλοσοφικῶν καὶ ἥθικῶν κανόνων. Πρῶτος δο Λέσιγκ, καθελὼν διὰ τῆς μεγαλοφυίας του τὰ ἀκρίτως παραδεδομένα, ἡρεύγησε τὴν οὖσαν τοῦ μύθου, τὴν χρῆσιν τῶν ζώων ἐν τῷ μύθῳ, τὴν διαιρέσιν καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ μύθου καὶ τὴν εἰδικὴν τούτου ὠφέλειαν ἐν τοῖς σχολείοις, ὑποβαλὼν εἰς κριτικωτάτην βάσισιν τοὺς περὶ μύθου δρισμοὺς καὶ τὰς θεωρίας παλαιῶν τε καὶ νέων συγγραφέων. Ο ἐν Δρέσδη καθηγητῆς Νάϊσερ, ἐξελληνίσας τοὺς μύθους τοῦ Λέσιγκ, ἐξέδωκεν αὐτοὺς ἐν Λιψίᾳ τῷ 1883 μετὰ τοῦ γερμανικοῦ κειμένου.